

MAŁGORZATA I WALDEMAR GUJSCY - Laudacja 2018 r.

O państwie Małgorzacie i Waldemarze Gujskich dowiedzieliśmy się o inicjatywie, jaką podjęli w celu odbudowy XIX-wiecznego dworu w Gałkach powiatu węgrowskiego. Autorem projektu tego zabytku przywróconego kulturze narodowej był profesor Bolesław Podczaszyński.

Dawne siedziby ziemiańskie są wyróżnikiem polskiej kultury i wyjątkowym zjawiskiem w świecie. Dowód na moje słowa możecie Państwo znaleźć w publikacjach Macieja Rydla, najlepszego znawcy tego wyjątkowego, naszego zjawiska kulturowego. I właśnie Maciej Rydel uznał dzieło odbudowy dworu w Gałkach, dokonane przez Małgorzatę i Waldemara Gujskich, za jedną z lepszych i cenniejszych realizacji w kraju.

Nie można przy tym nie wspomnieć, że nasi Laureaci musieli zmierzyć się nie tylko z potrzebą dużych nakładów finansowych, poświęcić mnóstwo czasu, wysiłku i własnej pracy. Pokonali także nieprzychylną wówczas takim przedsięwzięciom machinę biurokratyczną oraz nieodpowiedzialność niektórych ludzi. Ostatnie sformułowanie proszę uznać za wyjątkowo delikatne. Bowiem znając szczegóły, w węższym gronie określiłbym zjawisko innymi słowami, mogącymi uszkodzić mikrofon i wszystkie jego kable.

Nawiązując do historii i tradycji, państwo Gujscy stworzyli w Gałkach wielopłaszczyznowe centrum edukacji i kultury, otwarte dla turystów, muzealników, kolekcjonerów, miłośników dobrej muzyki, pasjonatów historii regionu i gości z zagranicy. Czego przykładem była wczorajsza wizyta delegacji z Korei. Są również otwarci na pomoc dla ludzi będących w potrzebie oraz instytucji pragnących uatrakcyjnić swą działalność. Ich dzieło i oferta kulturowa przypominają nam, że dawna siedziba ziemiańska to nie tylko dom mieszkającej w nim rodziny właścicieli, ale skomponowane według tradycyjnych zasad, wypracowanych przez wiele pokoleń, otoczenie przyrodnicze. To także skansen i budynki folwarczne będące ilustracją samowystarczalności gospodarczej oraz miejsce gromadzenia pamiątek przeszłości i podejmowanych przedsięwzięć pełniących rolę lokalnego ośrodka kultury. A oto tylko część realizacji potwierdzających prawdziwość mych słów.

Spotkania historyczne i koncerty

W 1050 rocznicę wykład na temat tła historycznego i okoliczności tego dziejowego wydarzenia wygłosił dr Łukasz Kamiński, prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

W 150 rocznicę wybuchu powstania styczniowego wystąpiła Filharmonia im. Romualda Traugutta z Warszawy. W tym wydarzeniu wzięła udział także Barbara Wachowicz i była prezentowana kolekcja rycin Krzysztofa Kura oraz biżuteria patriotyczna ze zbiorów właścicieli dworu.

W 100 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości zorganizowano spotkanie, w którego programie był spektakl taneczny zespołu Caro Dance z Siedlec – ukazujący heroizm Polaków w dziele odzyskania niepodległości. Podobny temat pojawił się w spektaklu słowno-muzycznym Ireny i Maksymiliana Szablów. Wystąpiła też ze swym recitalem Warszawska Orkiestra Sentymentalna.

W 70 rocznicę wybuchu powstania warszawskiego Barbara Wachowicz przypomniała sylwetki bohaterów tego wydarzenia. Z tej samej okazji państwo Gujscy zorganizowali dla dzieci wycieczkę autokarową do Warszawy z bogatym i edukacyjnym programem zwiedzania stolicy.

W Gałkach koncertował nie tylko Chór Miasta Siedlce, ale również solista Opery Łódzkiej i Białostockiej, Patryk Rymanowski. Wyjątkowym wydarzeniem muzycznym był koncert pieśni sarmackich i francuskich profesora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Jacka Kowalskiego – najwybitniejszego polskiego barda sarmatyzmu.

Programy telewizyjne

Dla TVP 3 Warszawa zrealizowano w Gałkach 8 filmów w cyklu „Mistrzowie”, charakteryzujących postacie wybitnych polskich artystów:

Jerzego Maksymiuka,
Wiesława Ochmana,
Krzysztofa Dębskiego,
Barbary Wachowicz,
Jerzego Zelnika,

Czesława Majewskiego i Tadeusza Tyłmana (znanych wirtuozów gry na białym i czarnym fortepianie),
prof. Ryszarda Zimaka, rektora Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina,
Magdaleny Zawadzkiej
i Jana Pietrzaka.

W 2013 r. dla tego samego programu TV uwieczniono we dworze koncert Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze” oraz zrealizowano film „Mazowiecka Galeria w Gałkach”, ukazujący stworzony przez państwa Gujskich skansen z ponad pięcioma tysiącami eksponatów kultury materialnej, w tym w znacznej liczbie eksponatów etnograficznych. W skansenie wyróżnia się wiatrak typu koźlak przeniesiony z Jabłecznej w powiecie bialskim województwa lubelskiego.

W 2018 r. powstał w Gałkach film dla TVP 3 Warszawa z cyklu „Globtroter Mazowiecki”.

Działania na rzecz dzieci

Każdego roku między Bożym Narodzeniem a świętem Trzech Króli państwo Gujscy organizują spotkania połączone z kolędowaniem dla dzieci mieszkających w Gałkach i uczących się w Szkole Podstawowej w Kopciach. W jednej takiej imprezie uczestniczy razem z rodzicami ponad 100 osób. Program kulturalny jest wzbogacany o quiz biblijny z nagrodami i występy artystów. Dzieci otrzymują od św. Mikołaja paczki z książkami, przyborami szkolnymi, grami i słodyczami, a na końcu spotkania posiłek. W innych terminach nasi Laureaci organizują Dzień Dziecka oraz ogniska, gry i zabawy na świeżym powietrzu o charakterze dnia sportu.

Dla dzieci szkół z Węgrowa, Sokołowa Podlaskiego i Warszawy organizowali lekcje o kulturze szlacheckiej z wykorzystaniem własnych eksponatów w postaci pasów kontuszowych, zabytkowych tkanin i białej broni. Podobne zajęcia adresowali również do młodzieży z zakładu poprawczego z Siedlec i do najstarszych studentów, czyli słuchaczy Uniwersytetów III Wieku.

Prowadzą cykl działań skierowanych do dzieci niepełnosprawnych. Z jednej z takich wizyt powstał film dla TVP 2 pt. „Szlachetni z Gałek”.

We dworze goszczono także „Latającą Akademię Elżbiety Małanicz – Onoszko”. Jej twórczyni prowadzi edukację muzyczną metodą ruchomych kolorowych nut. W ten sposób przywraca do normalnego życia dzieci dotknięte autyzmem, zespołem Downa i porażeniem mózgowym.

Warto podkreślić, że wyszczególnione realizacje były podejmowane pro bono i z własnych funduszy. Podobnie odsłonięcie w 2015 r. obok dworu tablicy pamiątkowej poświęconej zmarłemu w 2003 r. wybitnemu architektowi i historykowi sztuki, profesorowi Jerzemu Adamowi Miłobędzkiemu.

Państwo Gujscy wspomagali z własnych środków organizację sesji naukowych o historii ziemiaństwa na Podlasiu, organizowanych przez Muzeum Regionalne w Siedlcach. Do zbiorów naszego oddziału, Muzeum Ziemiaństwa w Dąbrowie przekazali cenną grafikę z epoki. Ufundowali w połowie kosztów sztandar z okazji 60-lecia Ochotniczej Straży Pożarnej w Gałkach.

Wszystkie opisane przedsięwzięcia podejmowane były nie dla rodziny, ale głównie w celu idei kształtowania kulturowego i przypominania o polskich tradycjach różnej publiczności, z naciskiem na edukację młodego pokolenia.

I na koniec zwrócę Państwa uwagę na jeszcze jedną pasję państwa Gujskich. Dotychczas przedstawione zasługi Małgorzaty i Waldemara Gujskich można uznać w większości za takie o znaczeniu lokalnym. Natomiast Ich pasja kolekcjonerska jest na najwyższym poziomie, z najwyższej półki. Zwykle zbieractwo kojarzymy z gromadzeniem znaczków pocztowych w kompletnych seriach czy monety i inne numizmaty także emitowane w cyklach tematycznych. Natomiast państwo Gujscy dokując zakupów m.in. za granicą stworzyli zbiór przedmiotów istniejących tylko w jednym jedynym egzemplarzu. I to są takie eksponaty, których reprodukcje spotkamy w albumach traktujących o historii czy kulturze kraju. Mają więc wartości i znaczenie dla nas najwyższe.

Dlatego z powyższych względów dwór w Gałkach zasługuje obecnie na ochronę i opiekę jako dobro narodowe nie tylko z uwagi na wartości historyczne tego miejsca, ale także na współcześnie wprowadzone w nim treści.

Sławomir Kordaczuk
z pozdrowieniami dla wszystkich Państwa tu obecnych.